

Základná škola, Májové námestie 1, 080 01 Prešov

Plán práce výchovy k ľudským právam

Na úrovni základnej školy je ťažisko vyučovania Výchovy k ľudským právam (VĽP) na hodinách občianskej výchovy, dejepisu, vlastivedy a geografie. Pri vhodných témach sa realizuje VĽP aj na ostatných predmetoch v 1. až 9. ročníku. V roku 1994 Valné zhromaždenie OSN rezolúciou č. 49/184 vyhlásilo Dekádu výchovy k ľudským právam na obdobie 1995-2004. Definícia pojmu výchovy a vzdelávania k ľudským právam bola prvýkrát zverejnená v Správe generálneho tajomníka OSN na 52. zasadnutí Valného zhromaždenia OSN v roku 1997. Výchova a vzdelávanie k ľudským právam sa definuje ako proces výchovy, pokus o rozšírenie informovanosti, zameraný na vytváranie všeobecnej kultúry, ponímajúcej ľudské práva prostredníctvom vštepovania vedomostí a zručností, ako aj formovania postojov, ktoré sa zameriavajú na:

- zvýšenie rešpektovania ľudských práv a základných slobôd,
- úplný rozvoj osobnosti a ponímanie ľudskej dôstojnosti,
- propagáciu porozumenia, tolerancie, rovnosti šancí a priateľstva medzi národmi, ako aj rasovými, národnostnými, etnickými, náboženskými a jazykovými skupinami,
- sprostredkovanie možnosti efektívne sa zúčastňovať na verejnom živote pre každého človeka (Národný plán výchovy k ľudským právam na roky 2005 – 2014).

Cieľom vytvorenia priestoru v školskom výchovno–vzdelávacom systéme pre dokumenty zaoberajúce sa výchovou k ľudským právam je aplikácia týchto dokumentov v riadení škôl, výchovno–vzdelávacieho procesu, ich prenos do povedomia pedagogickej a rodičovskej verejnosti, do vnútorného poriadku školy, do pracovného poriadku atď.

V súčasnosti vzrastá potreba zámerného vzdelávania ľudí nielen o rozdieloch a odlišnostiach, ale aj o tom, že ľudstvo má veľa spoločného, že odlišnosti nesmú byť príčinou nenávisťi, nepriateľstva. Naopak, sú zdrojom bohatstva a rozmanitosti ľudskej spoločnosti. Je to otázka poznania iných kultúr, vzájomnej tolerancie, poznania a rešpektovania iných názorov, špecifik a zvyklostí rôznych etník, iných národov a národností. S tým súvisia aj ciele VĽP.

Ciele VĽP:

- osvojiť si vedomosti a postoje , ktoré sú dôležité pre posilňovanie ľudskej dôstojnosti, informovanej a nezávislej participácie na vývoji demokratickej spoločnosti v súlade s hodnotami, ako sú ľudské práva, rovnosť, pluralita, spravodlivosť, rešpektovanie vývojovej charakteristiky žiakov vo vyučovacom procese,

- prispieť k rozvoju žiaka ako nezávislej a zodpovednej osobnosti, ktorá bude budovať svoje názory a vzťahy na princípoch dôstojnosti a nedotknuteľnosti individua,
- osvojiť si základné pojmy a zručnosti súvisiace s ľudskými právami až po úroveň aplikácie prostredníctvom interaktívneho, zážitkového učenia,
- účelom dosiahnutia cieľov VLP je, aby žiaci rozumeli najdôležitejším pojmom v tejto oblasti a osvojili si ich ako hodnoty, ktoré budú usmerňovať ich správanie,
- poznať materinský jazyk jednotlivých národov, národností a etnických skupín vrátane cudzincov žijúcich na našom území,
- osvojiť si spoločné dejiny národov a národností,
- pochopiť dôležité udalosti: vojny, otroctvo, kolonializmus, imperializmus, nacizmus ako potláčanie ľudských práv,
- poznať historické osobnosti – štúdiom ich života môže priviesť žiakov k študovaniu neznámych ľudí, ktorých ľudské práva boli porušované.

Občianska náuka

- ústava a základné ľudské práva a slobody,
- všeobecná deklarácia ľudských práv,
- deklarácia práv dieťaťa,
- práva menšín,
- nebezpečenstvo rasizmu, antisemitizmu, neznášanlivosti – potreba národnostnej, rasovej a náboženskej tolerancie.

Geografia

- národnostné menšiny, vlasť, cudzina, cestovanie a cestovný ruch, problémy národnostné, náboženské, neznášanlivosť, intolerancia, xenofóbia, terorizmus a rasizmus,
- národy a národnosti v jednom štáte, ich práva, rovnoprávnosť a rovnocennosť, ich charakteristika,
- interkultúrne vzťahy, interkultúrne konflikty a ich prvky, prekonávanie konfliktov a napätia, kolektívna bezpečnosť,
- problém chudoby, ktorá ovplyvňuje ľudské práva chudobných,

- spôsoby ako rasizmus, kolonializmus diskriminuje zaobchádzanie s menšinami a ženami.

Slovenský jazyk a literatúra

- knihy a básne sú výborný zdroj živých príkladov ľudských práv, ich potlačania alebo ochrany,
- historická literatúra je výrazným zdrojom a inšpiráciou pre učiteľa literatúry a dejepisu ako prispôsobiť tému ľudských práv pre žiakov zaujímavou.

Matematika

- štatistické údaje je možné použiť na zakrytie alebo odhalenie porušovania ľudských práv,
- ako kriticky interpretovať údaje, ktoré sa objavujú napr. v novinách.

Prírodovedné predmety

- týka sa to najmä tém zdravia človeka, právo na zdravotnú starostlivosť, zodpovednosť rešpektovať zdravie vlastné i zdravie ostatných,

Cudzie jazyky

- spoznávanie v origináli zaujímavé súčasné udalosti, napr. krátky text o akcii proti rasizmu v Anglicku možno využiť na osvojenie si slovnej zásoby,
- pochopenie ľudských práv z pohľadu občanov iných krajín,
- otázky diskriminácie a rovnoprávnosti ľudí,
- možnosť dopisovania si s deťmi z iných krajín (spoznanie polit. systému, sociálne problémy, vzťah k menšinám...).

Metódy VEP:

beseda, prednáška, exkurzie, výklad, propagačné materiály, nástenka, brainstorming, hry, hranie rolí, diskusie, participatívne, interpersonálne metódy, ktoré uvádzajú žiakov priamo do problematiky, celotriedne diskusie, projekty, výtvarné spracovanie, video, noviny, slovné asociácie, aktivity zamerané na prosociálne správanie.

Plán konkrétnych aktivít a činností v oblasti VĽP počas školského roka:

- implementácia problematiky ľudských práv do plánu práce školy – Z: vedenie školy
- implementácia problematiky ľudských práv do plánu triedneho učiteľa – Z: triedni učiteľia
- vedenie žiakov ku kritickému mysleniu, k objektívnemu hodnoteniu a sebahodnoteniu, vytváranie priestoru na vyjadrenie hodnotových, emocionálnych a intelektuálnych postojov žiakov - Z: všetci zamestnanci školy
- vedenie žiakov k správne mu pochopeniu pojmu demokracie, k rešpektovaniu zákonov, právnych predpisov ako aj vnútorného poriadku školy - Z: všetci zamestnanci školy
- zvýšenie povedomia žiakov v oblasti rovnosti pohlaví a problematiky obchodovania s ľuďmi. dodržiavanie ľudských práv v škole - Z: všetci zamestnanci školy
- neustále monitorovanie správania sa žiakov a ich zmeny s cieľom predchádzania akýchkoľvek prejavov diskriminácie, segregácie a nežiaducich foriem správania - xenofóbia, rasizmus, antisemitizmus, intolerancia - Z: všetci zamestnanci školy
- besedy s pracovníkmi polície pre žiakov školy – Z: KP
- vzdelávanie učiteľov v oblasti výchovy a vzdelávania k ľudským právam – Z: vedenie školy
- sústreďovanie pomôcok a metodického materiálu na mieste dostupnom všetkým pedagógom – Z: KP
- úzka spolupráca s výchovným poradcom, triednymi učiteľmi, rodičmi – Z: TU
- začlenenie prvkov VĽP do školského poriadku – Z: vedenie školy
- začlenenie prvkov VĽP do pracovného poriadku školy – Z: vedenie školy
- tematické výstavy, práce žiakov k témam z oblasti VĽP – Z: KP, učiteľia VYV, OBN, DEJ, ETV
- návšteva súdneho pojednávania – Z: KP
- exkurzia – koncentračný tábor Osvienčim – Z: učiteľia dejepisu
- podpora činnosti žiackeho parlamentu – Z: vedenie školy, koordinátor žiackeho parlamentu

- zapojenie sa do projektu Biela pastelka, Deň narcisov, Hodina deťom, Detský čin roka – Z: koordinátorka žiackeho parlamentu
- realizácia a účasť na kultúrnych podujatiach súvisiacich s ľudskými právami – Z: KP
- triednické hodiny zamerané na spoznávanie ľudských práv a deklarácie práv dieťaťa, osvojenie si základných pojmov – Z: TU
- vytvoriť žiakom priestor a pomoc pri riešení problémov súvisiacich s dodržiavaním ľudských práv – Z: výchovná poradkyňa
- sledovať a využívať aktuálne významné dni počas roka na uplatňovanie VĽP –Z: TU, KP
- exkurzia žiakov do synagógy – Z: vyučujúci DEJ, OBN
- Zober loptu nie drogy! – Z: KP
- Sledovanie – antidiskriminácie pri rôznorodosti, rovného zaobchádzania s každou ľudskou bytosťou. Rešpektovanie článkov Dohovoru o právach dieťaťa a jeho Opčných protokolov v súlade s Národným akčným plánom pre deti a Národnou stratégiou na ochranu detí pred násilím (pred vykorisťovaním fyzickým, psychickým vrátane sex. zneužívania) – Z: školská psychologička.
- Prednášková a individuálna činnosť so žiakmi zameraná na ľudské práva – Z: školská psychologička
- Realizácia projektu - Starší mladším a naopak – Z: KP
- Zbierka poštových známok pre Afriku – Z: koordinátor žiackeho parlamentu

Vysvetlivky: TU – triedny učiteľ

KP – koordinátor prevencie

PaedDr. Dana Štucková
riaditeľka školy